

De koidokter weet raad

Tekst: Rob Buijer

Illustraties: Maarten Lammens
en Bram Bokkers

Hij noemt zichzelf de koidokter. En ook al is hij zeker niet de enige, van faam is hij inmiddels wel, de Belgische dierenarts Maarten Lammens. Ook voor al uw zieke Nederlandse en Duitse koi's. Een portret.

Op de tafel ligt een koi van bijna een halve meter, wit met een rood patroon. "Een kohaku, dus", verduidelijkt Lammens in het Japanse jargon van de koi liefhebbers. Halverwege het dier puilt op de linker flank een lelijk gezwel naar buiten. "Ongeveer 5 procent van deze vissen sterft uiteindelijk aan kanker", vertelt Lammens. "De enige optie die je hebt om deze vissen misschien nog te redden is opereren. Bestralen of chemo gaat niet bij deze dieren. Helaas is ook bij een operatie de kans van slagen niet heel groot. Slechts een kwart van de vissen kun je hiermee verder helpen." Met een vis die toch gauw enkele honderden euro's waard is, blijft het blijkbaar die gok waard. Vandaar dat deze kohaku nu aan een soort beademing op de tafel ligt in Lammens' praktijk in het Belgische Vorselaar. 'Beademing' is in het geval van een vis een slangetje dat er voor zorgt dat de kieuwen continu nat blijven.

De matige kans van slagen ligt zeker niet aan een eventueel experimenteel karakter van de operatie, benadrukt Lammens. "Deze vis kun je zonder probleem een halve dag onder narcose houden, dat is het punt niet. En ook van zo'n incisie herstellen ze goed. Het probleem zit hem in het late stadium waarin je deze gezwellen doorgaans pas opmerkt. Op het moment dat je hem naar buiten ziet bollen ben je meestal al te laat. Dan heb je het vaak over een tumor van een centimeter of tien in doorsnede. Ook zijn dan vaak vitale organen als darmen of lever te ver aangetast. Maar zo te zien zijn bij deze vis de ingewanden redelijk schoon, dus ik geef hem een goede kans."

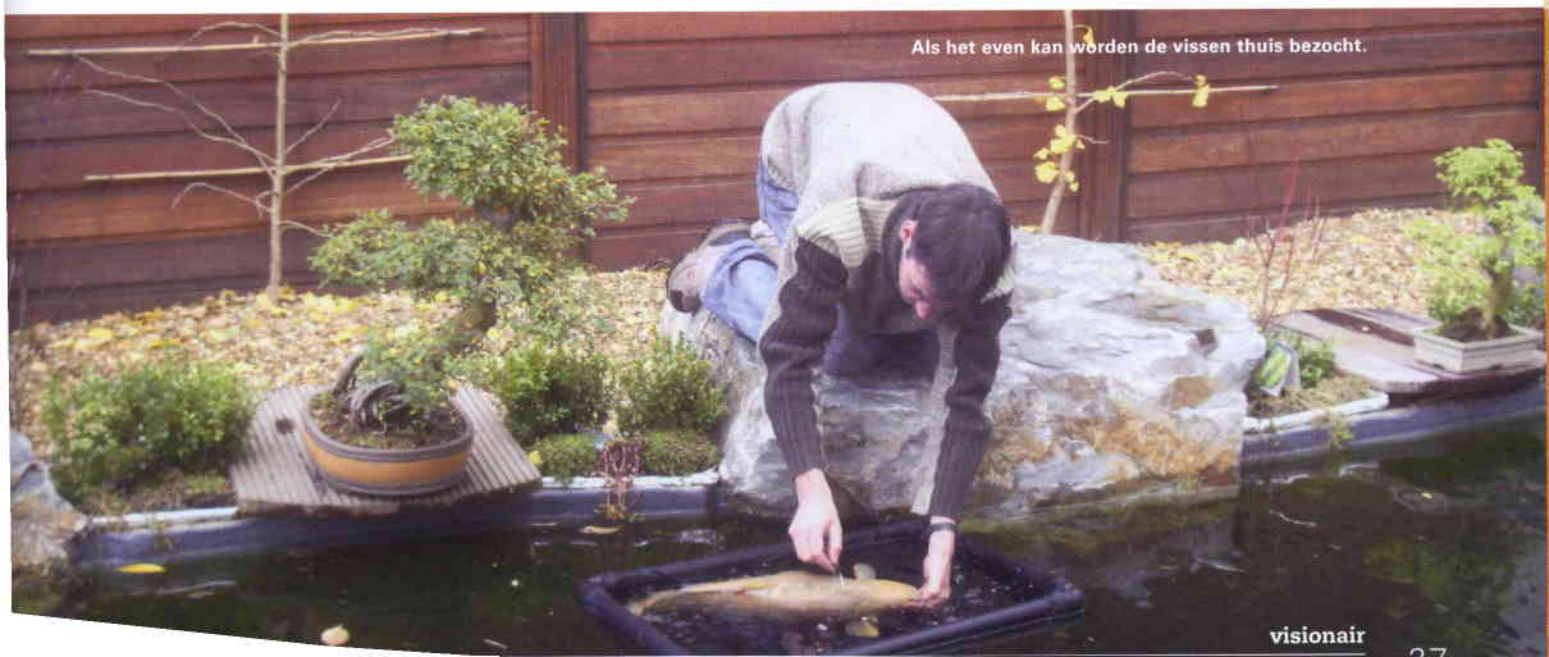
Psychologie

Lammens wordt tijdens de ingreep, die al met al bijna drie kwartier duurt, geassisteerd door zijn vrouw Nathalie, ook dierenarts. "Maar ik doe behalve één of twee keer per

week het assisteren bij Maarten vooral honden en katten", zegt zij. De praktijk van Lammens zelf bestaat sinds dag één, in 2002, voor 100 % uit vissen. "Van die vissen is meer dan 90 % koi. En dat is niet zo vreemd. Je praat hier over vissen die gemiddeld tussen de 100 en 400 euro kosten. Er zitten uitschieters bij tot laatst nog één van 20 duizend euro! Dan is het toch echt wel de moeite om er een dierenarts bij te halen als die vis ziek is", zo lacht Lammens met bijna Nederlandse nuchterheid.

Toch is het bepaald niet alleen de harde economie die zijn praktijk laat bloeien. "Ik behandel ook wel guppies en goudvissen. Er zijn genoeg mensen die aardig in de put kunnen raken omdat hun goudvis ziek is. Ik heb bijvoorbeeld een vaste klant in Duitsland waar ik met enige regelmaat naar haar goudvis moet komen kijken. Misschien ben je op zo'n moment inderdaad wat meer met psychologie bezig dan met dier-

Als het even kan worden de vissen thuis bezocht.

geneeskunde. Maar dat kan bij veel honden- of kattenproblemen net zo zijn."

Ook op andere vlakken is het verschil met de honden of kattenpraktijk van zijn vrouw niet zo heel groot, vindt Lammens. "Mensen kunnen daadwerkelijk een band met een koi opbouwen", zegt hij met niet het minste spoor van cynisme. "Als ik bij een vijver kom en ik steek mijn hand erin, dan is de kans groot dat de vissen naar de andere kant zwemmen. Laat staan als je er een net in steekt. Maar steekt de eigenaar zijn of haar hand in het water, dan komen de vissen vaak kijken of er wat te halen valt. Via trillingen die ze met hun zwemblaas detecteren, en ook een beetje op zicht, kunnen die vissen hun baasjes echt herkennen!"

Huisbezoek

"Dit soort ingrepen doe ik ongeveer eens in de week", vertelt Lammens, terwijl hij met een tiental subtiele hechtingen de wond op de succesvol behandelde kohaku sluit. "De rest van de tijd ben ik voornamelijk onderweg. Met vissen moet je bij voorkeur niet gaan reizen, dus als het even kan bezoek ik de vissen thuis, in de vijver. Mijn werkgebied ligt ten zuiden van de lijn Den Haag-Utrecht en ook een stuk ten oosten van de Duitse grens. Inmiddels is er in België een viertal gespecialiseerde

vissencollega's bijgekomen en ook in Nederland zitten diverse gespecialiseerde collega's. We werken prima samen en verwijzen ook naar elkaar door. Dat kan makkelijk want de markt groeit nog steeds flink."

Honderdduizenden vijvers

Het was geen economisch opportunisme dat Lammens deed besluiten om in dure vissen te gaan. "Ik was van kind af al geïnteresseerd in vissen, altijd met aquaria in de weer. Deze keuze was voor mij de enige logische. Natuurlijk, de markt is nu booming. Alleen al in België liggen 300 duizend vijvers in de tuinen. In een groot deel daarvan zwemmen koi. In Nederland is dat nog veel meer. Nederland is een echt koi-geeland. En als je ziet hoeveel handelaars er nog dagelijks bijkomen, dan weet je dat dit geen hype is die van vandaag op morgen verdwijnt.

Behalve de incidentele gezwellen, behandelt Lammens vooral parasitaire infecties. "Met name als het warmer wordt zie je ze de kop op steken: witte stip, karpeluis, dat soort kwalen. Zeker, voor een dierenarts zijn er interessantere klussen denkbaar dan dag in dag uit kweekjes nemen van de slijmlaag, microscopisch beoordelen en dan antibiotica of antiparasitaire middelen voorschrijven. Maar in dit vak moeten we voor een groot deel zelf

pionieren. Dat zijn vaak de krentjes uit de pap. Vorige week had ik nog een vis die niet naar boven wilde komen en alleen een beetje, half op zijn zij op de bodem bleef liggen. Met behulp van een echo-apparaat kwam ik erachter dat hij vocht in zijn zwemblaas had. Onder verdoving die zwemblaas aangeprikt, vocht eruit gehaald en hij zwemt weer als een zonnetje. Dat zijn toch ingrepen waar je jaren geleden niet aan kon denken."

Filteren als toverwoord

Na de operatie laat Lammens ook zijn eigen koi-vijver zien. Heel anders dan een natuurvijver is het een vrij kale bak van ongeveer acht bij drie meter waar rotsblokken langs de kant nog een natuurlijk uiterlijk geven. "In koi-vijvers zie je doorgaans inderdaad niet veel planten. Karpers vreten ze snel op. Ik heb hier wel een plantenfilter aan de rand waar de vissen niet bij kunnen komen. Filteren is sowieso het toverwoord bij koi's. Deze vissen stellen hoge eisen aan de hygiëne van het water. Nonchalance op dat gebied zorgt voor infecties. En ja, dat is dan wel weer werk voor mij, maar daar kom ik momenteel toch in om. Dus als ik koi-eigenaren kan adviseren hoe ze mij voortaan 'buiten de deur kunnen houden' dan zal ik dat niet nalaten!"

Nishikigoi

De 'nishikigoi', kortweg koi, is eeuwen geleden voor het eerst gekweekt in Japan. Karpers waren een aantrekkelijke bron van eiwit voor boeren in afgelegen streken. Tijdens het kweken van deze dieren ontstonden soms vreemde kleurvarianten. Doorkweken met deze gekleurde exemplaren leverde de eerste sierkarpers.

Koi's kunnen maximaal een meter lang worden en in uitzonderlijke gevallen een leeftijd van meer dan 50 jaar bereiken. De prijs van een koi wordt

vooral bepaald door de schoonheid van zijn kleurenpatroon. "Voor 5 euro heb je al een karpertje uit de nakweek", zegt Lammens. "Maar die kan meestal niet tippen aan de zorgvuldig geselecteerde koi's die uit Japan worden geïmporteerd. Van de twintig duizend eitjes die een koi legt kan maar een paar procent de test van de Japanse selectie doorstaan. Daarnaast hebben de Japanners de selectie van ouderdieren tot een goed bewaard geheim gemaakt. Die kunst zullen wij in het westen niet snel kopiëren."

hart voor vissen

De Koidokter

Maarten Lammens (33) studeerde tot 1998 diergeneeskunde in Gent. Daarna specialiseerde hij zich aan diezelfde universiteit gedurende twee jaar tot vissendokter. Na nog eens twee jaar bij een grote Belgische koihandelaar te hebben gewerkt startte hij uiteindelijk zijn eigen praktijk in het Kempische kastelendorp Vorselaar. In 2004 publiceerde hij 'De Koi Dokter, leidraad voor een gezonde Koi'. Van dat boek, dat ook in het Frans, Engels en Duits is vertaald, gingen inmiddels 16 duizend exemplaren over de toonbank.

Koi voor beginners

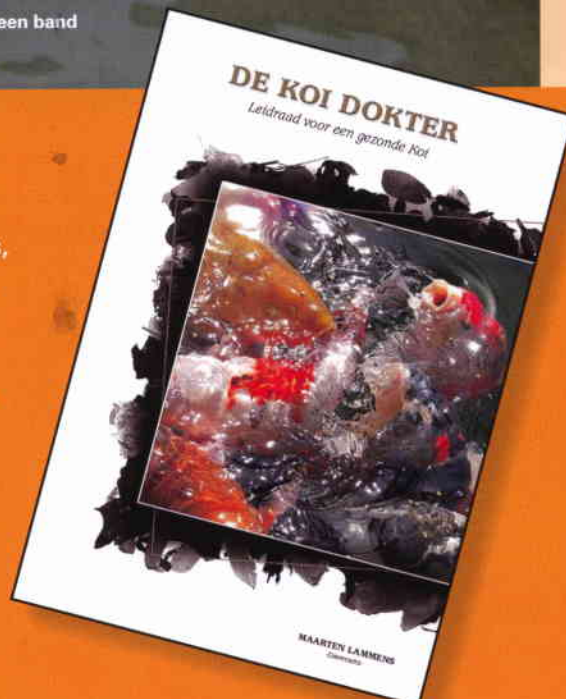
Zeg nooit zomaar koi tegen een koi. Een tweekleurige koi, wit met een rood patroon heet kohaku. Een sanke is een driekleurige vis: wit met rood en zwart. Showa is ook driekleurig, maar dan met zwart als basiskleur. Een utsurimono is tweekleurig met zwart als basis. Een van de favorieten van Lammens is de tancho, een witte vis met een grote rode vlek op het voorhoofd.

Mensen kunnen daadwerkelijk een band met een koi opbouwen.

De Koi Dokter

Door Maarten Lammens, (175 p, full color, € 45,-). Te verkrijgen via de grotere koi-handelaren en via de eigen site van Lammens

ISBN 90-808-5661-4

Meer informatie over koi's is te vinden op:

www.dekoidokter.be
www.nvn-koi.nl
koi.startpagina.nl